

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

II. De Sacramentis in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

SUMMÆ IVRIS CANONICI
LIBER SECVNDVS.

Qui est de Rebus.

DE RERVM DIVISIONE.
TITVLVS I.

Superiore libro exposuimus de jure personarum: modò de altera tripartitæ divisionis juris parte, quæ est de Rebus, pertractemus. Summa verò Ecclesiasticarum rerum divisio hæc est, quòd aut sunt corporales, aut incorporales. Corporales sunt, quæ tangi aut alio corporis sensu percipi possunt, veluti sunt Sacramenta, Ecclesiæ, templa, monaste-

ria, calices, prædia, sylvæ, fructus & similia. Iæ corporales sunt, quæ nullo sensu corporis percipiuntur, utpote quæ in jure consistunt; ut sunt, electio, collatio, institutio, jus patronatus, jus decimandi, succedendi, sepeliendi, & obligationes quoquo modo contractæ. *Similis divisio extat apud Iustinianum tit. Instit. De reb. corporalib. & incorp.*

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

TITVLVS II.

§. 1. De notione Sacramenti & ejus definitione.

Sacramenti varia acceptio est. Quandoque idem significat, quod iuramentum, ut in *Authent. Sacramenta puberum. C. Si adversus vendit. in l. Miles §. ignominiosa D. De re milit. hinc Sacramentalis, in V. sibus feud. c. 2. circa fin. 1. Si de investitura inter quandoque rem abditam sive occultam, ut apud *D. Paulum ad Ephes. 1. cap. & apud Thobiam c. 2.* In proposito autem argumento denotat signum rei sacræ, qua significatione ita vulgò definiti solet: Sacramentum est invisibilis forma, *can. Sacrificium 32. de consec. dist. 2.* Vel ut explicatius in eadem sententiam, Sacramentum est invisibilis gratiæ visibile signum, ad nostram justificationem institutum, *Catechis. Roman. de Sacram. in genere cap. 1. n. 3. in fine, adde can. Multa 83. circa mod. l. q. 1. & Bellarm. de Sacram. lib. 1. cap. 11.**

§. 2. Septem novæ legis Sacramenta.

Sunt autem novæ legis Sacramenta septem; videlicet, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium. *Conc. Floy in instruct. Armen. sub Eugenio IV & Trid. sess. 7. can. 1. de Sacram.*

§. 3. Sacramentorum quædam necessaria, quædam arbitraria.

Horum quædam ad salutem necessaria sunt,

quædam non sunt, sed voluntaria, id est, pro cuius jusque arbitrio & voluntate suscipiuntur, *cap. Armeniens 8. Ext. De transact. Conc. Trid. d. sess. 7. can. 4.* Necessaria sunt, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, & extrema Unctio; hæc enim sine periculo salutis prætermitti, aut certè temerè negligi non possunt, *text. in can. Nulla præter eam c. seq. de consec. dist. 4. can. 1. cum can. seq. de consec. dist. 5. cap. Omnes utriusq. 12. Ext. De pœnit. & remiss. & can. 1. xxv. q. 7.* Voluntaria sunt, Ordo & Matrimonium, *cap. 2. c. 14. Ext. De sponsal. 1. ad Corinth. 1. & latius docent tituli seqq.*

§. 4. Quædam characterem imprimunt, quædam non imprimunt.

Rursus ex Sacramentis quædam characterem imprimunt, id est, signum quoddam spirituale & indelebile; unde nec iterari possunt absque sacrilegio, veluti Baptismus, Confirmatio, & Ordo, *Conc. Trid. d. sess. 7. can. 9.* cætera reperi non prohibentur *De extrema Unctione probat Concil. Trid. sess. 14. cap. 3. in doctrina de Sacram. extrema Unctionis. De Eucharistia, Pœnitentia & Matrimonio probat. præter alia, quotidianus usus.*

§. 5. An quid ordinata sunt novæ legis Sacramenta?

Et quidem per Baptismum spiritualiter renascimur;

emur; per Confirmationem augetur in gratia, & roboratur in fide: renati autem & roborati nutrimur diuina Eucharistia & alimonia. Quod si per peccatum aegritudinem incurrimus animæ, per penitentiam spiritualiter sanamur; spiritualiter etiam & corporaliter (prout animæ expedit) per extremam Unctionem: per Ordinem verò Ecclesia gubernatur & multiplicatur spiritualiter: per Matrimonium corporaliter augetur, *Conc. Florent. in instr. Armen. de Sacram. sub Eugenio IV.*

§. 6. De essentiis libus Sacramentorum.

Omnia autem Sacramenta tribus perficiuntur; videlicet, rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & persona ministri, conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia: quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum, *Conc. Florent. d. loco, De intentione ministri est & Conc. Trid. d. sess. 7. can. 11. In Sacramento*

tamen Matrimonii loco verborum sunt quandoque litteræ vel nutus, vel aliud signum, ut infra tu. 9. in notat.

§. 7. De Ministro Sacramentorum.

Et quia Ministri in Sacramentorum functione non suam, sed Christi personam gerunt, ea re fit, ut siue boni, siue mali sint, (modò ea forma & materia utantur, quam ex Christi instituto semper Catholica Ecclesia seruauit, idque facere proponant, quod Ecclesia in ea administratione facit) verè Sacramentum conficiant & conferant; ita ut gratia fructum nulla res impedire possit, nisi qui ea suscipiunt, seipso tanto bono fraudare, & Spiritui Sancto velint obistere, *Catech. Rom. in 2. parte de Sacram. num. 16. can. Sic autem, can. Sacramenta, cum aliquot seqq. l. 9. 1. can. Secundum dist. 19. Conc. Trid. sess. 7. can. 12. de Sacram. in genere.*

DE BAPTISMO.
TITULUS III.

Primum omnium Sacramentorum locum tenet Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est. Per ipsum enim membra Christi ac de corpore efficiuntur Ecclesiae, *Conc. Flor. in instruct. Armen. §. primum. can. Cum itaque in fine 112. can. Ad hoc 143. de consecrat. dist. 4.*

§. 1. Baptismus quid, & qua eius Materia.

Est autem Baptismus Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ, *Catech. Rom. de Baptismi Sacram. num. 4. ex duobus locis sacra Scriptura, Ioan. 3. & ad Ephes. 5. Nec enim hoc Sacramentum confertur, nisi per aquam (vel ipso Christo teste apud Joannem: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, &c. Ioan. cap. 3.) eamque veram & naturalem, siue ea frigida sit, siue calida, Conc. Flor. d. loco, Conc. Trid. d. sess. 7. can. 2. de Baptismo, adde can. 22. de consecrat. dist. 33. Unde per aquam rosaceam, aut per saluam, aut per alium liquorem Baptismus perperam confertur, cap. per Ext. De Baptismo, adde D. Thomam in 3. p. q. 66. art. 4. & Syl. est in V. Baptismus 2.*

§. 2. De forma Baptismi, & quod nemo seipsum baptizat.

Baptismi forma hæc est; Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. *Conc. Flor. d. loco,*

cap. 1. 2. & cap. 4. Ext. De bapt. Ubi per pronomen, Te, diuersitas personarum ostenditur inter baptizantem & baptizatum; cum nemo seipsum baptizare possit, cap. Debitum 4. Ext. eod. Non tamen negandum est, quin & per illa verba: Baptizetur talis seruus Christi, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, vel Baptizetur manibus meis talis, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, verum perficiatur Baptisma: ex declaratione Concilii Florentini, sup. alleg. loco in instr. Armen. de hoc Sacramento.

§. 3. Errorum syllabarum non officere Baptismo.

Planè error in pronuntiatione syllabarum admissus nihil officit Baptismo; uti à Zacharia Papa rescriptum est de Sacerdote, qui ob imperitiam linguæ Latinæ baptizandi formula usus erat: *Baptizote in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta, can. Retulerunt 86. de consecrat. dist. 4. facit h. Qui habebat 54. D. De manumiss. testam.*

§. 4. An sufficiat unica ablutio.

Planè error in pronuntiatione syllabarum admissus nihil officit Baptismo; uti à Zacharia Papa rescriptum est de Sacerdote, qui ob imperitiam linguæ Latinæ baptizandi formula usus erat: *Baptizote in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta, can. Retulerunt 86. de consecrat. dist. 4. facit h. Qui habebat 54. D. De manumiss. testam.*

§. 4. An